

Ter bespreking in het ingelast AB van 4 oktober 2017

Waarom dit stuk?

Het gaat goed met de Achterhoek! Ondernemers, onderwijs, maatschappelijke partners en overheid vinden elkaar in een intensieve samenwerking op de thema's Werken, Wonen en Bereikbaarheid. Door de focus op Smart Industry heeft de agenda een duidelijke richting. Ruim 50 Achterhoekse ondernemers profileren zich gezamenlijk om jong technisch talent aan de Achterhoek te binden, zij investeren hierin tijd en geld. Met de inzet op een goede bereikbaarheid over de weg, het spoor en digitaal wordt het vestigingsklimaat verbeterd. Met goede woningen en bereikbare voorzieningen willen we de leefbaarheid op peil houden.

En toch kan en moet het beter. De politieke betrokkenheid bij de regionale samenwerking ontbreekt soms. Het elkaar vertrouwen en anderen iets gunnen ook. De uitvoering is kwetsbaar doordat er te weinig mensen en middelen beschikbaar zijn. Gemeenten hebben moeite hiervoor telkens capaciteit vrij te maken en de inzet voelt daardoor niet altijd gelijk verdeeld. Door de veelheid aan overleggen is voor onze inwoners en bedrijven niet altijd duidelijk wie waarmee bezig is en gebeuren sommige dingen dubbel.

De opgaven waar we in de Achterhoek voor staan zullen de komende jaren steeds groter worden. Op het gebied van leegstand, vergrijzing en betaalbaarheid van voorzieningen zijn de autonome ontwikkelingen niet gunstig. Om het voorzieningenniveau op peil te houden en een aantrekkelijk vestigingsgebied voor bedrijven en jongeren te blijven, moeten we slim samenwerken en massa maken. Dit doen we op een manier die past bij de Achterhoekse samenleving en het Achterhoekse DNA. Hiervoor zetten we de succesvolle samenwerking tussen overheden, ondernemers en maatschappelijke organisaties verder door.

Waar staan we nu

Na een intensief traject met gemeenteraden, collegeleden en de regionale samenwerkingspartners ligt er een globale visie op de dingen die we als Achterhoek écht samen willen doen. Met een uitwerking op hoofdlijnen van de manier waarop we die samenwerking willen organiseren.

De beoogde samenwerking gaat uit van ondernemers, overheid en maatschappelijke organisaties als gelijkwaardige partners met een gezamenlijk doel voor de Achterhoek: een economisch sterke, vitale regio waar het voor iedereen mooi en goed leven en werken is.

De samenwerking faciliteert ontmoeting en helpt vertrouwen tussen en binnen de 30's te versterken. Dit betekent dat de samenwerkingscultuur van belang is. Partijen werken vanuit vertrouwen en met een regionale langetermijnblik samen, en gunnen elkaar wat. De samenwerking is inhoudelijk gedreven, het belang van focus wordt onderschreven. Ook maakt de samenwerking het mogelijk massa te maken buiten de Achterhoek en een serieuze gesprekspartner te zijn voor externe partners. Met name voor de economische profilering, is het 'sterke merk' dat de Achterhoek is, van groot belang. Dit willen we gebruiken en sterker inzetten, zowel in Arnhem, Den Haag als Brussel.

De samenwerking heeft een flexibel karakter. Partijen en gemeenten buiten de primaire samenwerking kunnen aansluiten in projecten en programma's. Ook Achterhoekse gemeenten werken samen buiten de in dit stuk benoemde focus.

De 30's sturen de inhoudelijke agenda van de Achterhoek aan; overheid, ondernemers, en maatschappelijke organisaties werken daarin samen. Dit sluit aan bij de Achterhoekse manier van samenleven.

Wat zegt de theorie?

Public value management framework

De strategische driehoek in het public value (publieke waarde) model van Mark Moore brengt drie afzonderlijke, maar samenhangende, processen die noodzakelijk zijn voor het creëren van meerwaarde samen. Het gaat dan om publieke waarde, autorisatie en operationele capaciteit.

- Publieke waarde; wat willen we bereiken voor dit gebied? Benoem en specificeer de doelen en resultaten die je voor het gebied wilt bereiken.
- Autorisatie/ legitimiteit; creëer een autoriserende omgeving om de publieke meerwaarde (inhoudelijke doelen) te bereiken. Hoe organiseer je draagvlak, hoe bouw je een coalitie van stakeholders wiens steun nodig is om de inhoudelijke doelen te bereiken? En wat is de rechtmatigheid van publiek handelen?
- Operationele capaciteit; zorg voor operationele capaciteit (binnen en buiten de organisatie). Zorg dat de inzet in financiën, mensen, kennis en technologie past bij de ambitie geformuleerd onder de publieke waarde.

Voor het beste resultaat moeten de drie punten in de driehoek in balans zijn.

In de Achterhoek willen we vooral de legitimiteit & steun en de randvoorwaarden (operationele capaciteit en middelen) verbeteren.

1 Inhoudelijke opgave 2030 (Publieke waarde)

De belangrijkste opgave in de Achterhoek is het draaiende houden en versterken van de economie. Hiervoor werken we aan een goed vestigingsklimaat voor bedrijven, aan goed opgeleid personeel en een mooie en prettige woonomgeving. Een goede (digitale) bereikbaarheid is essentieel voor onze bedrijven en voor onze inwoners. Bovengenoemde opgaven kunnen we alleen realiseren door samen te werken en de opgaven op het gebied van leefbaarheid, bereikbaarheid, vestigingsklimaat, infrastructuur en werk in samenhang te bekijken.

Bedrijven in de Achterhoek geven aan dat hun voortbestaan en groei staat of valt met de beschikbaarheid van goed opgeleid (technisch) personeel. Ook op het gebied van de zorg zien we deze ontwikkeling. Richting 2030 houden we onze focus op de economische ontwikkeling van de Achterhoek, met uitgebreid aandacht voor de manier waarop we in de Achterhoek vraag en aanbod van arbeid op elkaar kunnen laten aansluiten (Human Capital).

-
- ✓ *Focus, focus, focus*
 - ✓ *We zetten in op het versterken van het economisch ecosysteem*
-

Goede bereikbaarheid van, en binnen, de Achterhoek is hiervoor een randvoorwaarde. De tevredenheid van Achterhoekers over hun woonomgeving is groot. Deze kwaliteiten willen we behouden c.q. versterken. Om dit duurzaam te kunnen doen, zetten we in op circulaire economie en de energietransitie.

De volgende thema's zouden in ieder geval deel moeten uitmaken van de gezamenlijke agenda:

- + Werken;
- + Wonen;
- + Bereikbaarheid;
- + Circulair, energietransitie
- + Zorgbeschikbaarheid
- + De samenwerking met Duitsland krijgt vorm vanuit bovenstaande inhoud.

Voor de omgevingsvisie is het voorstel de processen *doorontwikkeling en de regionale omgevingsvisie* samen te brengen.

Dansende schalen

Afhankelijk van de opgave past een andere schaal van samenwerking. Soms op Achterhoeks niveau, soms op Oost Nederland-schaal en soms met Duitsland.

Intensivering van de samenwerking met omliggende Regio's krijgt daarbij veel aandacht.

2 Politieke betrokkenheid (legitimiteit)

Effectieve gremia onder de Achterhoek Board

We willen dat de 30's aan het roer staan van de inhoudelijke agenda van de Achterhoek: overheid, ondernemers, en maatschappelijke organisaties (inclusief het onderwijs) bepalen samen de koers. Hiertoe worden de verschillende gremia waar we nu mee werken meer in elkaar geschoven. De Stuurgroep gaat bijvoorbeeld over in de Achterhoek Board. Deze wordt verantwoordelijk voor de inhoud van de Agenda 2030, na goedkeuring van de gemeenteraden op deze agenda. De Achterhoek Board is verantwoordelijk voor de totstandkoming van de agenda 2018- 2022 en de jaarplannen die vanaf 2018 ieder jaar aan de raden worden voorgelegd.

Het Achterhoeks Radenforum, de Achterhoek Board en het algemeen bestuur krijgen in principe dezelfde onafhankelijk voorzitter als boegbeeld.

Het Achterhoeks Radenforum

De gemeenteraden krijgen een uitgebreidere invloed in de Achterhoekse bestuurlijke samenwerking. Alle in de Achterhoekse gemeenten benoemde raadsleden hebben zitting in het Achterhoeks Radenforum. Het Achterhoeks Radenforum stuurt op de inhoud van de samenwerking. Het borgt een vroegtijdig betrekken van alle raadsleden bij de inhoudelijke keuzes in de Achterhoekse samenwerking. Hiertoe sturen raadsleden via het Achterhoeks Radenforum op de visie, het jaarplan en de verantwoording van de samenwerking en worden zij door de thematafels bijgepraat over de ontwikkelingen.

Het Achterhoeks Radenforum krijgt geen taken gemandateerd vanuit de individuele raden en fungeert daarmee niet als een vierde bestuurslaag. Formele besluitvorming vindt in eigen huis plaats.

Startmoment voor de nieuwe manier van samenwerken en de nieuwe agenda Achterhoek 2030 is vanaf eind 2017. Vanaf het moment waarop de gemeenteraden zowel de visie en de doelen die we richting 2030 willen bereiken vaststellen, als de daarbij behorende samenwerkingsvorm en organisatie. Dit zal vervolgens geïmplementeerd worden met als einddatum juli 2018.

Het Achterhoeks Radenforum stelt iedere vier tot zes jaar een visie inclusief financiering vast. Dit gebeurt de eerste keer in mei 2018, en daarna jaarlijks in de vorm van het jaarplan voor de thematafels en de Regio Achterhoek.

-
- ✓ ***Betrokkenheid en eigenaarschap van de raden naar voren in het proces***
 - ✓ ***Ontmoeten heeft een belangrijke rol***
 - ✓ ***Raadsleden besluiten in regionaal verband over regionale onderwerpen***
-

Het Achterhoeks Radenforum komt een aantal malen per jaar bij elkaar om het Achterhoek Jaarplan en een terugblik op het afgelopen jaar te bespreken. Tussentijds kunnen de thematafels op inhoud bijeenkomsten organiseren. Gemeenteraden kunnen zelf op ieder gewenst moment een vergadering bijeenroepen wanneer minimaal twee raden hierom vragen. Raden kunnen hiermee direct en op eigen initiatief richting geven.

Gemeenteraden

Via de reguliere P&C-cyclus bepalen de gemeenteraden ieder jaar formeel het bedrag dat hun gemeente aan de samenwerking ter beschikking stelt. Deze cyclus wordt in procedure gebracht door het algemeen bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling (GR); en loopt het gemeentelijke spoor.

Achterhoek Board

De Achterhoek Board is verantwoordelijk voor de uitwerking en uitvoering van de Achterhoekse samenwerkingsagenda. Zij is verantwoordelijk voor de voortgang van de thematafels (zie hieronder) en benoemt de voorzitters hiervan.

De Achterhoek Board is een formeel orgaan en krijgt mandaten binnen de GR. Zij bereidt jaarlijks een jaarplan/ actieagenda voor met daarin de te behalen resultaten voor de thematafels. Dit Achterhoek Jaarplan is dus het plan voor de gehele 3O-samenwerking.

De Achterhoek Board bestaat uit twee of drie collegeleden die door het algemeen bestuur worden benoemd. Daarnaast twee vertegenwoordigers van de bedrijven via VNO-NCW en SIKa, en drie leden die het onderwijs, de zorgsector en de woningbouwcoöperaties vertegenwoordigen.

Randvoorwaarde is deelname van de provincie in de Achterhoek Board. De bemensing van de Achterhoek Board wordt door het Achterhoeks Radenforum vastgesteld.

Algemeen Bestuur

Het algemeen bestuur bestaat alleen uit burgemeesters, hierover wordt in de Regeling een afspraak gemaakt met de gemeenteraden. Het AB is verantwoordelijk voor de bestuurlijke samenwerking met Duitsland. Ook is het AB verantwoordelijk voor een goede werking van de GR en het formeel aansturen van de Regio-organisatie vanuit de werkgeversrol. Begrotingen worden door het AB in procedure gebracht richting Achterhoekse raden. Gemeenteraden geven hierover zienswijzen in hun eigen gemeenteraad.

Het AB stemt volgens de gemeentewet. Het AB benoemt een voorzitter uit haar midden, de onafhankelijk voorzitter van de Achterhoek Board sluit aan bij de vergaderingen en is technisch voorzitter. De voorzitter van het AB is vicevoorzitter van de Achterhoek Board.

Samenwerking flexibel

Gemeenten kunnen ook buiten de Regionale samenwerking samenwerken, in wethoudersoverleggen of door ambtelijk af te stemmen. De Regio-organisatie ondersteunt dit niet.

Het moet voor andere gemeenten mogelijk en aantrekkelijk zijn toe te treden tot de regeling.

Thematafels

De thematafels krijgen mandaat voor de uitwerking en uitvoering van programma's en projecten in het jaarplan. Het Achterhoeks Radenforum stelt dit jaarplan vast, de voorbereiding gebeurt door de Achterhoek Board.

De thematafels krijgen een budget op programmaniveau, zodat zij voldoende flexibiliteit hebben om op nieuwe initiatieven en ideeën te kunnen reageren. In de projecten kunnen ook andere partners of gemeenten deelnemen dan in de GR. Zie hiervoor meer onder 'bestuurlijke slagkracht'.

In de thematafels wordt voor een optimaal draagvlak altijd gestreefd naar consensus. Er bestaat echter geen vetorecht in de thematafels. Hierdoor is het niet mogelijk dat een enkele gemeente een ontwikkeling die door de 3 O's wordt gedragen tegenhoudt.

De onafhankelijk voorzitter

De onafhankelijk voorzitter is het boegbeeld buiten de Achterhoek, en vertegenwoordigt daar zowel het Achterhoeks Radenforum, de Achterhoek Board als het AB. Deze voorzitter moet binding hebben met de Achterhoek en echt hét gezicht worden van de Achterhoek. Het moet iemand zijn met een zwaar profiel, een relevant netwerk en ingangen bij provincie en Rijk. De inschatting is dat dit ongeveer 1 à 2 dagen per week aan inspanning vraagt.

3 Bestuurlijke slagkracht (autorisatie en legitimiteit)

De thematafels werken aan de inhoudelijke opgaven. Zij zijn altijd vanuit de verschillende O's samengesteld en leggen verantwoording af aan de Achterhoek Board. De opgave is leidend voor de samenstelling per tafel. De voorzitter van elke thematafel is verantwoordelijk voor het draagvlak en een goede afspiegeling. Deze voorzitter is, gezamenlijk met de onafhankelijk voorzitter, ook aan zet wanneer deelnemers zich niet aan de afspraken houden. Gemeenten zijn met niet meer dan één wethouder per gemeente vertegenwoordigd bij iedere thematafel. Niet iedere gemeente hoeft vertegenwoordiging naar alle thematafels te zenden.

De Achterhoek Board selecteert de voorzitters van de thematafels via een sollicitatieprocedure. Deze voorzitter kan vanuit de verschillende O's afkomstig zijn. De vicevoorzitter van de thematafel is afkomstig vanuit een gemeente wanneer de voorzitter dat niet is, en afkomstig uit een andere O wanneer de voorzitter van een gemeente komt. Deelnemers hebben de verantwoordelijkheid hun achterban te vertegenwoordigen, ook al nemen ze op persoonlijke titel deel. De gemeenteraden stemmen via het Achterhoeks Radenforum in met de jaaragenda van elke thematafel. De vertegenwoordigers van de twee andere O's bepalen, afhankelijk van de manier waarop dit binnen hun achterban georganiseerd is, hoe zij dit regelen.

Op de onderwerpen waar we als Achterhoek in 3O-verband willen samenwerken, vervallen de portefeuillehouders overleggen.

Intergemeentelijke samenwerking buiten de GR blijft gewoon mogelijk in de huidige vorm, bijvoorbeeld op het gebied van de aanbesteding in het sociaal domein en vrijetijdseconomie.

-
- ✓ ***Samenwerking is niet vrijblijvend en vraagt loslaten en vertrouwen***
 - ✓ ***We vertrouwen elkaar en helpen elkaar***
-

Globale uitwerking thematafels

Werken:

1. Smart Industry. Het Masterplan SI (2015) is hiervoor de basis, met als belangrijkste programma de profilering.
Doel: hoger opgeleid (internationaal) talent naar de regio trekken. In deze thematafel hoeven niet alle gemeenten vertegenwoordigd te zijn, in principe gaat de Regiegroep SI in de huidige samenstelling over in deze groep.
2. Inclusieve arbeidsmarkt en de Human Capital agenda voor de Achterhoek richting 2030.
Doel: een goede match tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt, een hoge arbeidsparticipatie in de Achterhoek en beschikbaarheid van de juiste opleidingen. Hierin kunnen het POA en het Werkbedrijf opgaan.

Wonen:

3. Integrale leegstand (inclusief Vrijkomende agrarische bebouwing (VAB's) en de kwaliteit en kwantiteit van het Achterhoeks woningbouwprogramma. Onderdeel hiervan zijn de Regiodeal in ontwikkeling, het transformatiefonds en tijdelijke woonvormen. Daaronder zullen programma's ontstaan, met verschillende projecten. De stuurgroep regiovisie Wonen gaat op in deze thematafel.
Doel: duurzame transitie van de woningvoorraad en vrijkomend agrarisch en maatschappelijk vastgoed naar een aanbod passend bij de vraag in 2030.

Bereikbaarheid:

4. Over weg en spoor op het niveau van landelijke en regionale verbindingen. Hierbij hoort ook de fijnmazige bereikbaarheid van voorzieningen.
Doel: een goede, snelle en betrouwbare bereikbaarheid van mensen over spoor en weg.

Kleine thematafel;

5. Digitale bereikbaarheid.
Doel: snelle betrouwbare internetverbindingen zonder lege plaatsen in de Achterhoek en mogelijkheden voor snel dataverkeer en opslagmogelijkheden voor bedrijven.

Zorgbeschikbaarheid en transitie in de zorg:

6. Transitie in de zorg
Doel: kwalitatief goede en bereikbare zorg in de Achterhoek houden, zoals ziekenhuiszorg en voldoende huisartsen. De transitietafel Zorg zou hierin op kunnen gaan. Hieronder vallen nu een aantal samenwerkingsprojecten met andere Regio's, zoals rondom Menzis met Groningen en Enschede en de visie op positieve gezondheid. Het behouden van (zorg)voorzieningen binnen de Achterhoek is daarbij van belang.
Voor de inkoop van de zorg uit de decentralisaties blijft buiten de regionale samenwerking gemeentelijke afstemming bestaan. De relatie met de zorgondernemers heeft daar de vorm van opdrachtgever- opdrachtnemer, in de vorm van aanbestedingen.

Stimuleren circulaire economie en de energietransitie:

7. Energietransitie verder brengen door het opwekken en besparen van energie (aansluiting vanuit AGEM). Hergebruik van grondstoffen zoals nu beoogd met de kunstmestvrije Achterhoek. Hier ligt het voor de hand een personele verbinding met wonen te organiseren, mogelijk vanuit ACO en gemeenten.

Doel: het behalen van de Achterhoekse energiedoelstellingen 2030 en gebruik maken van de kansen rondom circulaire economie.

4 Uitvoeringskracht (organisatie en structuur)

De samenwerking in de Achterhoek wordt gedreven door de inhoud. Focus helpt om overzicht en snelheid te houden.

De Regio Achterhoek richt zich op de vorming en uitvoering van de agenda Achterhoek 2030. Er komen programmamanagers- regisseurs die de voorzitters van de thematafels adviseren en ondersteunen en ambtelijk de thematafel trekken. De programmamanagers zijn sterke procesbegeleiders die op inhoud voldoende kennis hebben om de regierol samen met de voorzitter van de thematafel te kunnen invullen. De Regio Achterhoek is een kleine maar krachtige organisatie.

Samenwerking op het gebied van bedrijfsvoering en efficiency valt buiten de Regio Achterhoek, dit regelen gemeenten onderling.

Daarmee drijft de organisatie van de Regio op programmamanagement, communicatie en lobby. Uitgangspunt is dat inhoudelijke kennis op de dossiers vanuit de gemeenten, ondernemers, onderwijs en maatschappelijke organisaties komt. Deze inzet wordt geregeld via het jaarplan.

Het algemeen bestuur stuurt de organisatie Regio Achterhoek aan op het gebied van formele procedures en P&C-zaken zoals begroting, jaarrekening etc. De Achterhoek Board stuurt de programmamanagers inhoudelijk aan via de thematafels.

De personele inzet op grensoverschrijdende samenwerking verdwijnt, een beter gebruik van de organisatie van de Euregio en Euregio Regio Rijn Waal zal dit compenseren. Verbindingen met de Duitse gemeenten en de Euregio's worden gelegd vanuit het AB/ bestuursondersteuning.

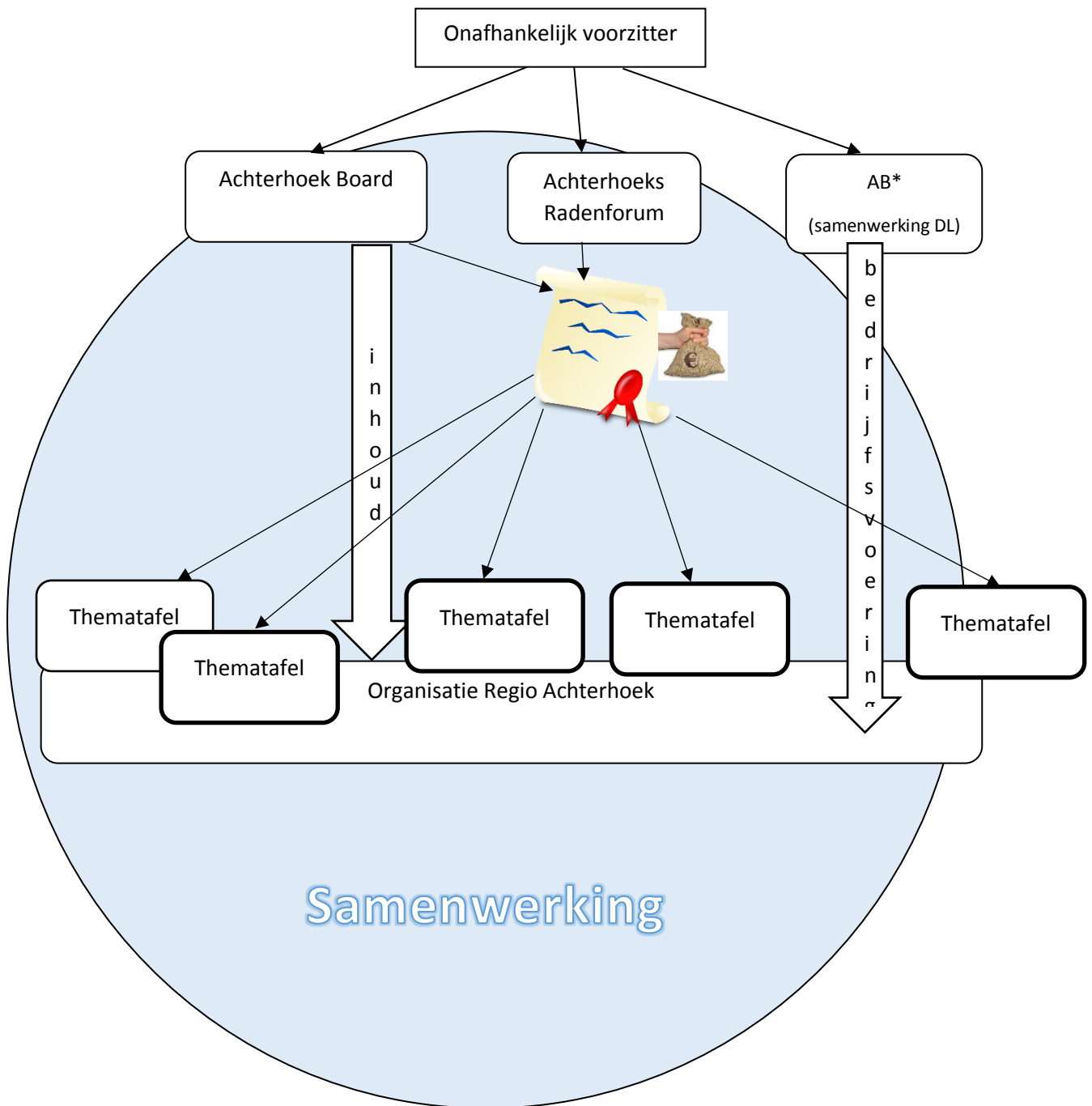
5. Financiering (organisatie en structuur)

Uitgangspunten:

Gemeenten (en eventueel de provincie), financieren in eerste instantie de basisinfrastructuur, het procesgeld voor de Achterhoek Board, de thematafels en de organisatie Regio Achterhoek. De andere O's dragen hier aan bij. Tegelijk met het vaststellen van dit voorstel stellen de raden een bedrag ter beschikking voor de basisinfrastructuur en procesgeld op programmaniveau voor de thematafels. Daarnaast stellen zij jaarlijks via de jaarplannen projectgeld vast (wanneer relevant).

Ook de andere partners dragen bij aan de financiering; voor een klein deel aan de basisinfrastructuur, en daarnaast aan de inhoud van de programma's en projecten. Externe gelden (Interreg, Brussel, gebiedsopgave, Regiodeals) financieren bijvoorbeeld een derde van de jaarlijkse begroting. Voor een deel van de personele inzet van Regio Achterhoek (lobby) kunnen resultaatafspraken worden gemaakt over te verwerven co-financiering.

Dit samenwerkingsmodel ontstaat vanuit de gemeentelijke samenwerking binnen de Gemeenschappelijke Regeling. Op termijn kan de Achterhoekse samenwerking zich verder richting publiek- private samenwerking ontwikkelen. Dit zou dan ook in een Stichting vorm kunnen krijgen, in plaats van in een GR.

*AB mandateert taken aan de Achterhoek Board

= Visie en plan 4 jaar